

OMÓWIENIA KSIĄŻEK I CZASOPISM

Andrzej Augustynek

UZALEŻNIENIA KOMPUTEROWE. DIAGNOZA, ROZPOWSZECHNIENIE,
TERAPIA

Difin, Warszawa 2010, s. 150.

W XX wieku rozpoczął się szybki i stały postęp cywilizacji informacyjnej. Wiąza się z nim dwa procesy. Jeden to gwałtowny rozwój technik informacyjnych. Drugim jest poznawanie psychologicznych mechanizmów funkcjonowania człowieka w kontekście korzystania z osiągnięć technicznych, głównie komputerowych. Przedstawieniem stanu wiedzy na ten temat zajął się autor opracowania. Książka składa się z dwóch części. Pierwszą z nich stanowi przegląd literatury. W oparciu o bogaty zbiór pozycji polskich i obcojęzycznych badaczy problemu powstał wieloaspektowy przegląd najważniejszych informacji naukowych na temat uzależnienia od internetu. Autor zaprezentował najbardziej znaczące ujęcia teoretyczne i wyniki badań nad zjawiskiem internetu oraz uzależnienia od komputera, podkreślając dynamikę rozwoju poglądów i ich uwarunkowania w ciągu lat. Przedstawił dylematy badawcze oraz kontrowersje związane ze specyfiką zjawiska i występujących zaburzeń. Autorowi udało się zachować równowagę między charakterystyką używania internetu jako znakomitego narzędzia do zdobywania wiedzy, przepływu informacji oraz prezentacją zachowań z zakresu patologii.

Część pierwszą kończy zborna prezentacja terapii uzależnień internetowych. Wyboru opisanych celów interwencji psychologicznej oraz technik autor dokonał zgodnie ze stosowanym w swojej praktyce terapeutycznej nurtem behawioralnym. Dał szerokie podstawy teoretyczne demonstrowanej pomocy psychologicznej. Na ich tle zaprezentował organizację leczenia w przebiegu terapii uzależnień. Pozostając konsekwentnym w tendencji do pokazywania wad i zalet internetu, autor opisał także terapeutyczne walory komputera, korzyści w zakresie stosowania specjalistycznych programów do leczenia innych niż uzależnienia zaburzeń, sprawnościowych treningów umiejętności psychofizycznych.

Autor podkreślił skalę zjawiska, wskazując na globalny zasięg i różne sfery życia człowieka, w których zastosowanie internetu i komunikacji elektronicznej jest już trudnym do zastąpienia faktem. Na uwagę zasługują futurologiczne wizje zawarte w tekście pokazujące możliwe trendy rozwojowe w zakresie form stosowania internetu. Dają one możliwość wejrzenia w czasową perspektywę galopującego tempa nowych odkryć oraz trudnego do przewidzenia, ciągle zmieniającego się oblicza cyberprzestrzeni. Takie ujęcie, wskazywanie na otwartą perspektywę, wzbudza ciekawość czytelnika. Powoduje, że chętnie podąża się za wywodem autora, przekonuje do jego racji.

Drugą część książki stanowi doniesienie z badań własnych. Zostało przeprowadzone poprawnie metodologicznie. Autor zweryfikował hipotezy, odpowiedział na pytania badawcze zgodnie z przyjętymi założeniami. W rozdziale omawiającym metodologię badań zauważa się pewną dysproporcję w zakresie udzielanych czytelnikowi informacji. Badacz podaje szczegółowe wzory statystyczne średniej i współczynnika Pearsona, natomiast zaniedbał przekazanie informacji o wysokości spójności wewnętrznej skal przez siebie opracowanych, mocy dyskryminacyjnej podskal. Dlatego, w związku z zastosowanymi technikami, nasuwa się wątpliwość odnośnie zasadności ich stosowania. Od 1998 roku do

dzisiaj Kwestionariusz Diagnostyczny K. Young jest najpowszechniej stosowaną w świecie metodą badania nasilenia symptomów patologicznego używania internetu. Ten 20-itemowy Internet Addiction Test ma obecnie najlepiej udokumentowane i dobre właściwości psychometryczne. Tymczasem autor w swoich badaniach posługuje się skonstruowanym przez siebie i opublikowanym w 2003 roku Kwestionariuszem Stopnia Uzależnienia od Internetu (KSUI). Wskazane byłoby uzasadnienie przydatności opracowania nowej techniki, a przynajmniej krytyczne odniesienie się do niej w kontekście rozmaitych metod pomiaru badanego zjawiska.

Dodatkowo, wprawdzie autor tłumaczy skromność opracowania statystycznego wyników tym, że oddają one dane liczbowe oparte na samoocenie, jednak wydaje się, że można było lepiej wykorzystać wysoką liczebność grup objętych badaniem, stosując bardziej zaawansowane techniki statystyczne pozwalające na pogłębienie analizy.

Część pierwszą kończy analiza przypadków osób uzależnionych od internetu zgłaszających się na terapię. Autor przedstawił charakterystykę tych osób, przebieg i wyniki terapii. Oparcie tego doniesienia na teoretycznych założeniach koncepcji zaprezentowanych w części pierwszej jest bardzo zgrabnie dokonanym zabiegiem literackiego dopięcia kłamrą analizowanego problemu.

Książka jest bogato dokumentowana. Każda informacja posiada adekwatny odnośnik do przeprowadzonych badań. Autor umiejętnie umieszcza kontrargumenty do przedstawianych tez, które inspirują krytycyzm czytelnika. Daje możliwość wyboru racji.

Opracowanie zostało napisane przystępnym językiem, zatem stanowi znakomite źródło informacji tak dla fachowców, jak i laików w omawianej dziedzinie.

Barbara Zawadzka